

Картинки згодом додадуться

Спрощення в групах приголосних

§ 35. Сердець і серце Як мова позбувається важких збігів звуків

ЗАГАДКА

Що зникає у вимові

1

сердець і серце **1**

2

масло і масний **2**

3

бризки і бризнути **3**

Який звук зникає у кожній парі і чому це робить мову милозвучнішою?

Порівняйте вимову і написання.

Групи приголосних зі спрощенням

ждн, жн 1

тиждень, тижневий

випадає

д

здн, зн 2

виїзд, виїзний

випадає

д

стн, сн 3

захист, захисний

випадає

т

стл, сл 4

щастя, щасливий

випадає

т

рдц, рц 5

сердець, серце

випадає

д

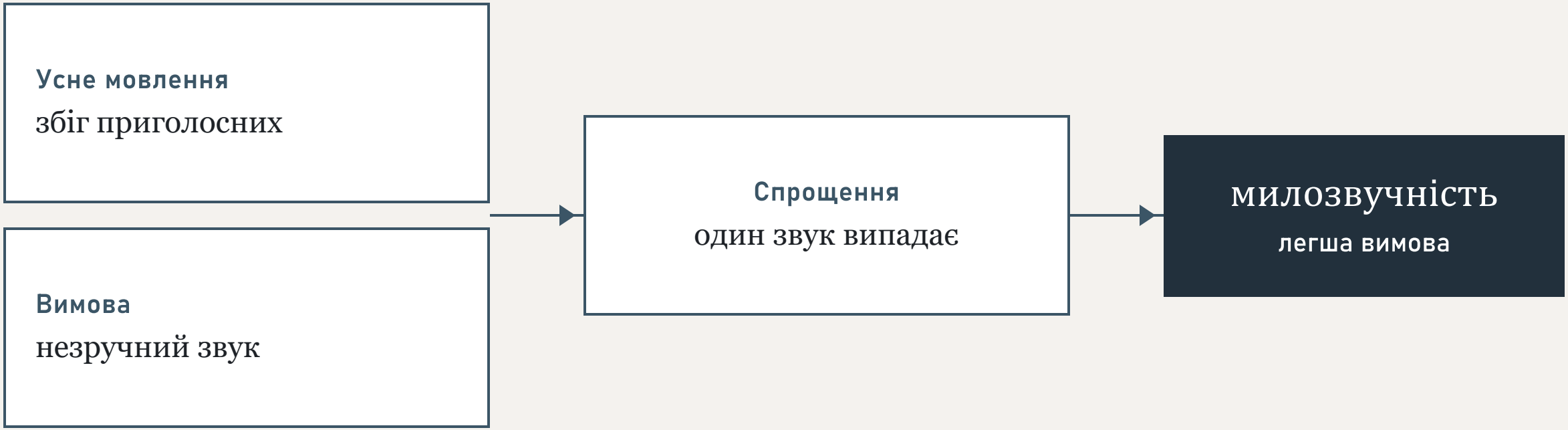
зкн, скн, слн 6

бризки, бризнути, тріск, тріснути, ремесло, ремісник

випадають

к і л

Чому мова спрощує звуки

Спрощення може позначатися на письмі, а може залишатися лише у вимові.

захист, захисний
випадає т

сердець, серце
випадає д

Винятки, які треба запам'ятати

хвастливий, кістлявий

т пишемо, хоч у вимові він може випадати

пестливий, зап'ястний

належать до винятків

хворостняк

т зберігається на письмі

шістнадцять, шістсот

числівники з т

Утворіть прикметники і поясніть

1. Прочитайте іменники з вправи 372.
2. Утворіть прикметники.
3. Позначте групи приголосних.
4. Поясніть, де спрощення є на письмі.
5. Назвіть слова, де т зберігається.

ПІДКАЗКА

Звіряйтеся з правилом і винятками.

Спрощення на письмі й у вимові

Місце спрощення	Позначається на письмі	Лише у вимові
стн	захист — захисний	контраст — контрастний
стл	щастя — щасливий	хвастливий
числівники	—	шістнадцять, шістсот
запозичені	—	агентство, баластний

> У запозичених словах і винятках т на письмі зберігається.

Порівняйте два слова зі стн

захист + н, контраст + н Порівняйте два слова з групою стн.

Ознака	захисний	контрастний
Належить до запозичених	ні	так
Має спрощення на письмі	так	ні
Зберігає т на письмі	ні	так
Утворене від іменника на ст	так	так

> Українське слово підпадає під правило, а запозичене слово зберігає т. стн → сн

Типові помилки та норма

Норма	Ненормативно	Нормативно
хвастливий	хвасливий	хвастливий
шістнадцять	шіснадцять	шістнадцять
зап'ястний	зап'ясний	зап'ястний
кістлявий	кіслявий	кістлявий
пестливий	песливий	пестливий

> Звіряйтеся з правилом і словником.

Виправте помилки у словах

1. Прочитайте слова з вправи 378.
2. Знайдіть помилки.
3. Запишіть правильні варіанти.
4. Поясніть кожне виправлення.

ПІДКАЗКА

Зверніть увагу на винятки та запозичені слова.

Де спрощення не позначається на письмі

Винятки з т

1

хвастливий, кістлявий, пестливий

на письмі

т

Ще винятки

2

зап'ястний, хворостняк

на письмі

т

Числівники

3

шістнадцять, шістсот

на письмі

т

Запозичені слова

4

агентство, контрастний, баластний, гігантський

зберігається

т

Знайдіть спрощення в реченнях

1. Прочитайте речення вправи 373.
2. Випишіть слова зі спрощенням.
3. Окремо випишіть слова з чергуванням.
4. Поясніть кожен випадок.

ПІДКАЗКА

Не плутайте випадання звука із заміною.

Спрощення у вимові іменників

студентка, студентці

у вимові т випадає, на письмі зберігається

невістка, невістці

літера т залишається

артистка, артистці

пишемо т, вимовляємо легше

Перевір себе, перше завдання

У якому слові спрощення приголосних позначено на письмі?

А контрастний	**Б** захисний	**В** агентство	**Г** шістнадцять

Перевір себе, друге завдання

У якому слові т зберігається на письмі, хоч у вимові може випадати?

А щасливий	**Б** серце	**В** хвастливий	**Г** тижневий

Підсумок уроку

Домашнє завдання

- Вивчіть винятки і слова іншомовного походження.
- Напишіть есе «Поспішайте творити добро!».
- Підготуйте проєкт «Майстерня добра».
- Доберіть власні приклади спрощення з художніх текстів.

Голуб, Новосьолова, с. 106, 108